

praví: »vyrozumění« a nikoliv tedy kdy se o smrti zůstavitelově jakýmkoliv způsobem dozvěděli. Nezaslal-li notář dědicům vyrozumění, nýbrž ihned obsílku k projednání pozůstalosti, jsou vyrozumění tímto způsobem o úmrtí zůstavitelově a běží lhůta ode dne doručení obsílky. V případě, o který se zde jedná, projednání pozůstalosti bylo usnesením okresního soudu ze dne 9. července 1921 svěřeno notáři a jemu pak dříve, než nějaké vyřízení dědicům doručil, dopisem ze dne 22. července 1921 dědici oznámeno, že si pozůstalost projednají sami. Toto oznámení notář dopisem ze dne 23. července 1921, tedy 14. den po datu usnesení okresního soudu — okresnímu soudu předložil. Z toho jde na jevo, že oznámení dědiců se stalo v čas a soud okresní usnesením ze dne 9. srpna 1921 zcela správně ve shodě se zákonem projednání pozůstalosti dědicům ponechal. Když pak druhá stolice usnesení to potvrdila, není tu podmínek § 16 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. k podání dovolací stížnosti. Dovolací stížnosti tudíž vyhověno býti nemohlo.

Čís. 1228.

Není závady, by v dovolání nebylo navrženo zrušení napadeného rozsudku, ač uplatňován toliko dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s.

Nelze žádati za zvýšení povinného dílu z důvodu, že stoupla cena jmění pozůstalostního po právoplatném vyměření povinného dílu.

Nepominutelný dědic nemůže se domáhati žalobou po projednání pozůstalosti užiteků z pozůstalosti za dobu do skutečného přidělení povinného dílu, nežádal-li za to v řízení pozůstalostním.

(Rozh. ze dne 11. října 1921, Rv I 321/21.)

Žalobkyně domáhala se zvýšení povinného dílu, jenž jí byl právoplatně určen dne 4. července 1917 v řízení pozůstalostním jednak proto, že pozůstalostní jmění odhadnuto bylo příliš nízké, takže prý odhadnutá cena neodpovídá ani jedné čtvrtině ceny skutečné, jednak proto, že až do složení jejího povinného dílu k soudu, t. j. 26. (správně 23.) listopadu 1918 žalovaný bral veškeré požitky ze zděděné usedlosti, aniž by byl část jejich na žalobkyni za léta 1915—1918 připadající jí byl odvedl a že takovým způsobem získal v r. 1915—1916 aspoň po 10.000 K a v r. 1917—1918 zejména prodejem dobytka a některých pozemků aspoň 50.000 K, na kterýchžto užitecích měla vedle ostatních dědiců participovati též žalobkyně, takže by se tím její povinný díl zvýšil aspoň o 20.000 Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Pokud jde o první námitku, že totiž jmění pozůstalostní odhadnuto bylo příliš nízké, nemůže na ni vzhledem k ustanovení § 18 patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. vzat býti zřetel. Dle tohoto § nemůže o opatření, které soud při projednání pozůstalosti bez výhrady dalšího právního rozebírání učiní, rozepře býti zahájena; kdo tím, že mu právní cesta nebyla vyhrazena, cítí se býti zkráceným, musí použít v § 9 cit. pat. zmíněných opravných prostředků. Nepoužije-li jich, vejde dotyčné soudní opatření v právní moc a vznikne osobám na jednání tom účastněným z toho právo. Výjimka je zde pouze tehdy, dává-li zákon straně vlastní právo žalobní nebo stala-li se v nesporném opatření výhrada dalšího právního rozebírání. Výjimky

takové však zde není. Protokolem o novém odhadu jmění pozůstalostního a určení povinného dílu je prokázáno, že neučinila žalobkyně proti němu námitek, a bylo tudíž právoplatně vysloveno, že čisté jmění pozůstalostní činí 12.963 Kč 72 h a povinný podíl žalobkyně 1080 K a když pak tento podíl složen byl pro žalobkyni do soudního uschování a tato o tom řádně byla vyrozuměna, nepodala ani po tom proti tomuto určení povinného dílu opravných prostředků, takže tím právoplatně bylo určeno, že její povinný podíl činí 1080 K. Tím zároveň vyvrácena druhá námitka žalobkyně proti výměře povinného dílu, že totiž žalovaný před odevzdáním pozůstalosti bral užítky z pozůstalostního jmění a je částečně také zcizil, čímž prý dědicové, zejména žalobkyně na povinném dílu byla zkrácena, neboť tím, že v pozůstalostním řízení vydaná soudní opatření, vztahující se na ocenění pozůstalostního jmění a určení povinného dílu nepodáním opravných prostředků se strany žalobkyně vešla v právní moc, pozbyla tím tato práva cestou spornou změny jejich se domáhati a bylo proto žalobní nárok její jako neodůvodněný zamítnouti. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Žalobkyně byla o vyměření povinného dílu vyrozuměna usnesením, za přítomnosti jejího plnomocníka prohlášeným a je její tvrzení, že neměla možnosti použití opravného prostředku proti usnesení tomu, nedůvodné. Odvolatelka nemůže však s úspěchem odvolávat se ani na to, že jí usnesení o vyměření povinného dílu nebylo doručeno písemně. Vzhledem k tomu, že při komisi dne 4. července 1917 byli přítomni v š i c h n i účastníci, že ani proti odhadu ani proti vyměření povinného dílu nebylo učiněno námitek a že také nikdo z účastníků nežádal za doručení písemného vyhotovení usnesení, lze míti za to, že usnesení ona stala se za souhlasu všech účastníků a že usnesení ta byla účinnými již prohlášením při roku (Rintelen, Grundriss des Verf. ausser Streitsachen str. 32). Avšak i kdyby se nepřisvědčilo názoru tomu, vychází ze spisů pozůstalostních, že byla žalobkyně vyrozuměna 26. listopadu 1918 o složení podílu do spořitelny a o uložení knížky do soudního uschování, že byla pak obeslána k soudu k podpisu kvitance, že se sice dostavila, ale po sdělení předmětu bez udání důvodů vzdálila, že byl jí pak ustanoven opatrovník ku podpisu kvitance s tím, že, až usnesení to vejde v moc právní, bude kvitance podepsána a soudem schválena. To se také stalo, jelikož žalobkyně usnesení ta nechala vejíti v moc práva. Také z těchto okolností vychází, že tvrzení žalobkyně, že nebyla vyrozuměna o vyměření povinného dílu a že nemohla (v řízení nesporném) užiti opravných prostředků proti tomu, je nedůvodné. Jestliže však žalobkyně přes to, že mohla zmíněným opatřením a rozhodnutím soudu pozůstalostního odporovati, tak neučinila, nabyla rozhodnutí ta právní moci a to nejen formální, nýbrž i materiální, jelikož rozhodnutí ta stala se bez výhrady dalšího právního rozebírání a jelikož tu nebylo také případu, uvedeného v druhém odstavci § 18 nesp. říz. Stanovení výše čisté pozůstalosti a vyměření povinného dílu soudem pozůstalostním staly se, když usnesení ta nabyla moci právní, ohledně všechúčastněných osob, tedy i ohledně žalobkyně směřodatnými a nezměnitelnými. Když tedy žalobkyně domáhá se nyní — aniž by bylo vyšlo na jevo nové jmění pozůstalostní — aby jí byl povinný díl právoplatně vyměřený v řízení pozůstalostním zvýšen, odporuje to předpisu § 18 nesp. říz. Nárok svůj nemůže žalobkyně důvodně opírat ani o ustanovení §§ 786, 830 a 837 obč. zák. a dvor. dekretu ze 27. března

1847, čís. 1051 sb. z. s. Není pochybnosti o tom, že byla žalobkyně jako nepominutelná dědička oprávněna před tím, než došlo k právoplatnému vyměření, pokud se týče přidělení povinného dílu, žádati, aby při výpočtu vzal se zřetel ku změnám nastalým od úmrtí zůstavitelova ohledně pozůstalostního jmění a k užitkům z jmění toho. Když však při komisi dne 4. července 1917 byl povinný díl vyměřen pevným, ode dne úmrtí zůstavitelova zúročitelným obnosem podle odhadu téhož dne provedeného, bez ohledu na změny mezitím již nastalé nebo budoucí a když ani proti odhadu, ani proti způsobu vyměření povinného dílu, ani proti stanovení jeho výše, jeho zúrokování a knihovního zjištění nebylo činěno námitek a také žádných výhrad, stalo se vyměření to právoplatným a byl poměr ten mezi účastníky i pro budoucnost definitivně upraven a vyřízen. Pozdější změny ohledně ceny jmění pozůstalostního šly na účet dědicův, jenž by byl musel stanovené obnosy vyplatiti i tehdá, kdyby cena pozůstalosti později byla klesla. Odevzdací listina nabyla právní moci již v první polovici srpna 1918 a není přípustno, aby žalobkyně, jež v řízení nesporném nečinila nijakých kroků k uplatnění svých domnělých nároků na zvýšení povinného dílu, domáhala se nyní sporem změny poměrů v řízení pozůstalostním právoplatně upravených.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaný projevuje v dovolací odpovědi mínění, že dovolání žalobkyně má být zavrženo z důvodů formálních jednak proto, poněvadž v dovolacím spise jest navrženo zrušení rozsudku soudu odvolacího a nikoli jeho změna, ač uplatňován jest žalobkyní toliko dovolací důvod čís. 4 a nikoli důvod čís. 2 § 503 c. ř. s., jednak proto, poněvadž dovolací důvod čís. 2, kdyby se mělo za to, že žalobkyně chce jej uplatňovati, není ve spise dovolacím individualisován a specialisován. Ale tomuto mínění žalovaného nelze přisvědčiti. Nižší soudy totiž stojí souhlasně na stanovisku, že žalobní nárok není svým důvodem po právu; vychází-li se z tohoto stanoviska, odvolací řízení není neúplné a tedy vadné ve smyslu § 503 č. 2 c. ř. s. Teprve kdyby ono právní stanovisko nižších soudů bylo v třetí stolici prohlášeno nesprávným, kdyby tudíž dovolací soud vycházel ze stanoviska, že nárok žalobní je důvodem svým po právu, musil by prohlásiti, že není s to, by rozhodl hned u věci samé, poněvadž nižší soudy nepředsevzaly potřebných dukazů a skutkových zjištění o výši žalobního nároku a tedy řízení jest v tomto směru neúplné. Pouze v tomto případě by dovolací soud mohl zrušiti rozsudek soudu odvolacího, po případě i soudu první stolice a naříditi doplnění řízení a to pouze předsevzetím vhodných důkazův o výši nároku žalobního. Z toho plyne, že žalobkyně, která brojí proti onomu, nahoře uvedenému právnímu stanovisku soudu odvolacího, že žalobní nárok není co do důvodu po právu, a uplatňuje tedy formálně správně dovolací důvod č. 4 § 503 c. ř. s., navrhla rovněž formálně správně zrušení a ne změnu napadeného rozsudku, aniž bylo nevyhnutelně třeba, by v dovolacím spise svým uplatňovala také důvod vadnosti řízení dle odstavce čís. 2 téhož § 503 a uvedla okolnosti skutkové, které mají být zjištěny, a důkazy, které mají o nich být připuštěny. Z toho plyne, že dovolání žalobkyně nelze zavrhnouti z důvodů formálních, nýbrž, že nutno jest, zabývatí se vývody jeho. Dovolání, v němž uplatňován jest pouze

důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., jest však neoprávněno. Pokud žalobkyně v dovolacím spise zcela všeobecně poukazuje na vývody spisu odvolacího, stačí říci, že tyto vývody vyvráceny byly rozsudkem soudu stolice druhé. Vzhledem na další obsah dovolacího spisu uvéstí jest toto: Dovolatelka tvrdí, že teprve 23. listopadu 1918 byl jí povinný díl přidělen ve smyslu § 786 obč. zák., a projevuje mínění, že následkem toho má nárok na poměrnou část užitků z pozůstalostního jmění za dobu do 23. listopadu 1918. Ale toto její mínění jest mylné. V této příčině poukazuje se na odůvodnění rozsudku v odpor vzatého, jež v podstatě je správné, a dodává se toto: Dle § 786 obč. zák. žalobkyně jako nepominutelná dědička, které příslušel povinný díl proti zákonnému dědici, měla ovšem zákonný nárok na poměrnou část užitků z pozůstalostního jmění za dobu až do skutečného přidělení povinného dílu; ale podle toho, co sama v první stolici přednesla, mohlo by jíti jen o užitky, vzešlé v roce 1915 až 1917, dle pozůstalostních spisů pak bylo pozůstalostní řízení skončeno teprve 24. července 1918 doručením odevzdací listiny Josefu Š-ovi, hlavnímu dědici, nynějšímu žalovanému. Žalobkyně v pozůstalostním řízení neuplatňovala nároku na poměrnou část užitků a spokojila se s rozvrhem pozůstalostního jmění, uvedeným v protokole ze dne 4. července 1917; soud pozůstalostní nevyhradil jí právo, uplatňovati nárok takový žalobou. Dle § 18 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. je tudíž pořad práva v této příčině vyloučen. Pokud žalobkyně v dovolacím spise tvrdí, že cena pozůstalostního jmění stoupla po dni 4. července 1917, kdy její povinný díl právoplatně byl v řízení pozůstalostním vyměřen, jest to již proto nerozhodno, poněvadž nárok na zvýšení povinného dílu z důvodu stoupnutí ceny jmění pozůstalostního po právoplatném vyměření povinného dílu nemá v §§ 784 až 786 obč. zák. vůbec opory. Rozhodnutí bývalého Vídeňského Nejvyššího soudu, uvedené žalobkyní v odvolacím i dovolacím spise, nejen nemůže zde přicházeti vůbec v úvahu vzhledem na ustanovení § 12 obč. zák., ale nehodí se ani na případ, který jest předmětem tohoto sporu.

Čís. 1229.

Jednal-li soud odděleně o dvou nárocích, uplatňovaných v téže žalobě, nemůže toho, kdo vystupuje ohledně jednoho nároku jako strana, vyslyšati o druhém nároku jako svědka. Opačný postup odvolacího soudu nelze napadnouti dovolacím důvodem čís. 4 § 503 c. ř. s., po případě však možno tu použiti dovolacího důvodu čís. 2 téhož §.

(Rozh. ze dne 11. října 1921, Rv I 420/21.)

Touž žalobou domáhala se jednak nemanželská matka na žalovaném náhrady výloh slehnutí, jednak nemanželské dítě uznání otcovství a plnění výživného. Procesní soud první stolice žalobě v plném rozsahu vyhověl, slyšev o skutečnosti soulože nem. matku jako svědkyni. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolací důvod nesprávného právního posouzení uplatňuje žalovaný v tom směru, že matka nem. dítěte, ač jest ve sporu žalobkyní, byla slyšena jako svědkyně a nikoliv jako strana. Lze připustiti, že způsob, jímž byl tento důkaz proveden, neodpovídá zcela zákonu. Přes to má odvolací